

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף בעלי חיים - תחום צאן

מרס 2020

הפחתת ייצור חלב עיזים עקב משבר הקורונה דורית כבביה, מנהלת תחום צאן

משבר הקורונה משפיע גם על שוק מוצרי החלב בישראל. בנוסף לצמצום הביקוש לחלב ולמוצרי חלב, עלול להצטבר עודף במלאי הגבינות. בתנאים אלו, כדי למזער את הנזק הכלכלי, יש צורך להתאים את ייצור החלב לשינוי בביקוש, וזאת מבלי לפגוע בפוטנציאל הייצור לקראת התאוששות השוק.

להפחתת ייצור חלב עיזים בתקופה הקרובה מוצעות שיטות אחדות:

1. צמצום תדירות החליבות
2. קיצור תחלובות והקדמת ייבוש העיזים
3. הוצאת עיזים מהעדר
4. הגמעת גדיים בחלב מלא
5. שינוי בתוכנית ההזנה

צמצום כמות החליבות

צמצום מספר החליבות יסייע בהפחתת ייצור חלב; ובנוסף, יצמצם את שעות עבודה, כמתבקש בתקופה זו. בהתאם לרמת היצרנות, ניתן להעביר את כל העדר לחליבה אחת, או לחילופין, לעבור לחליבה אחת בחלק מהקבוצות, למשל של עיזים בינוניות ונמוכות תנובה. שינוי זה צפוי להיות מלווה בהפסד של כ- 15% עד 30% מהחלב, אך גם בעלייה בריכוז המוצקים בחלב, ובהפחתת הוצאות עבודה, חשמל וחומרים נלווים. חשוב מאוד להתאים את ההזנה לרמות הייצור, במטרה לחסוך בהוצאות ולהימנע מהשמנת העיזים ומבעיות מטבוליות (רעלת הריון).

קיצור תחלובות

יש לשקול ייבוש של חלק מהעיזים החולבות, תוך התאמת ההזנה. במקביל, ניתן להקדים את ההרבעות. טיפול הורמונלי להשראת ייחומים מחוץ לעונה ולקבלת המלטות סתיו עשוי להעלות את ייצור החלב מחוץ לעונה, כשהביקוש לו גבוה.

הוצאת עיזים

ניתן להגביר את הבירור (סלקציה) בעדר, ולמכור לבשר עיזים מבוגרות או כאלה שנתוני היצרנות שלהן נמוכה או שלהן בעיות בריאות או בעיות עטין (ספירת תאים סומטיים גבוהה, נגיעות בחיידקים, מבנה עטין וכו'). בהתאם להתפתחויות בהמשך, הוצאת הבוגרות תלווה בהכנסת צפירות בעלות פוטנציאל יצרנות גבוה, שגם יצעירו את העדר.

הגמעת גדיים בחלב מלא

ניתן לשקול הפניית חלב עודף ליונקים ולהגמיע את השגר בחלב עודף במקום בתחליף חלב. חשוב מאוד לפסטר את החלב, במיוחד במשקים שבהם הקולוסטרם מפוסטר ובמיוחד בעדרים הנגועים בחיידקים מדבקים עיקריים (מיקופלסמה, סטפ אוראוס). להגמעה בחלב מלא יתרונות בריאותיים ותזונתיים, אך יש לשקול זאת בהתאם למחירי השוק הצפויים (תחליף חלב לעומת מחיר החלב). המעוניינים מוזמנים לפנות אליי לקבלת תחשיב ומבחן רגישות לתסריטים שונים.

הזנה

ניתן לבחון את הכדאיות הכלכלית של הורדת תנובת החלב באמצעות שינוי בהזנה. העלאת שיעור המזון הגס (בהתאם לסוג ולאיכות של המזון הגס) והורדת ריכוזי האנרגיה והחלבון במנה עשויים לצמצם את ייצור החלב. לבחינת שינוי ההזנה מומלץ להיוועץ בתזונאי או במדריך. כל שינוי ייעשה תוך התאמת תוכנית ההזנה ליצרנות ומבלי לפגוע בבריאות ובמצב הגופני של העיזים.

סיכום

נסקרו לעיל כמה דרכים לצמצום ייצור החלב, תוך מזעור הפגיעה ברווחיות ובפוטנציאל הייצור בהמשך השנה, עם התאוששות המשק. את ייצור החלב ניתן לצמצם באמצעות מעבר לחליבה אחת ביום, קיצור התחלובות והוצאת עיזים, תוך שינוי ההזנה והקטנת עלויות הזנה, עבודה ותחזוקה. כמו כן, ניתן להשתמש בחלב להגמעה.

חשוב לזכור כי ההמלצות אינן חד-משמעיות ויש להתייחס באופן פרטני לתנאים ולנתונים במשק (עלויות, יצרנות ומצב העדר). מומלץ לפנות למדריכי הצאן לקבלת ייעוץ והכוונה ביישום הפתרונות שהוצגו בדפון זה.

בתקווה לחזרה מהירה לשגרה בריאה.

מוזמנים לפנות אליי לקבלת מידע נוסף, הבהרות והסברים:

דורית כבביה, נייד: 050-6241611

doritka@moag.gov.il או dorcab@shaham.moag.gov.il

האמור לעיל הינו בגדר עצה מקצועית בלבד ואינו מהווה חוות דעת מומחה לצורך הצגה כראיה בהליך משפטי. על מקבל העצה לנהוג מנהג זהירות ושימוש או הסתמכות על המידע המופיע לעיל הינו באחריות מקבל העצה בלבד.

אין להעתיק, להפיץ או להשתמש במסמך זה או בחלקים ממנו לצורך הליך משפטי כלשהו, ללא אישור מראש ובכתב של החתום.